I de forenede sager 152, 158, 162, 166, 170, 173, 175, 177 til 179, 182 og 186/81,

W. FERRARIO, A. BORELLA, U. CUCCHIARA, A.M. FEDERICO, C. GIOVANNINI, M. MANZOTTI, B. MIRA CATO, E. PERUCCIO, V. PRAOLINI, M. PUCCIA, G. STIVALA, F. VIOLIN, alle tjenestemænd eller midlertidigt ansatte, ansat ved Det fælles Forskningscenter, anlægget i Ispra, Italien, repræsenteret og bistået af advokat M. Slusny, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos F. Avena, 29, rue de la Libération, Strassen,

sagsøgere,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved juridisk konsulent J. Griesmar, som befuldmægtiget, bistået af advokat D. Jacob, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos O. Montalto, Kommissionens juridiske tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

støttet af

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved juridisk konsulent J. Carbery, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos direktor H. J. Pabbruwe, afdelingen for juridiske anliggender ved Den europæiske Investeringsbank, Kirchberg,

angående påstande om, at

— artikel 2, stk. 3, andet led, i tjenestemandsvedtægtens bilag VII ikke finder anvendelse, for så vidt den begrænser retten til fordobling af uddannelsestillægget til tilfælde, hvor tjenestemanden modtager udlandstillæg;

— Kommissionen tilpligtes at berigtige sagsøgernes konti med de i stævningerne anførte udgifter, således at uddannelsestillægget fordobles,

har

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af afdelingsformanden P. Pescatore, dommerne O. Due og K. Bahlmann,

generaladvokat: S. Rozès
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

I — De relevante fællesskabsretlige bestemmelser

1. Udviklingen i tjenestemandsvedtægtens bestemmelser om uddannelsestillæg kan sammenfattes som følger:

2. Artikel 3 i bilag VII til Rådets forordninger nr. 31 (EØF) og 11 (Euratom) af 18. december 1961 om vedtægten for tjenestemænd og ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte ved Det europæiske økonomiske Fællesskab og Det europæiske Atomenergifællesskab (EFT 1959-1962, s. 126) bestemte:

»Tjenestemanden modtager for hvert barn, over for hvem der efter artikel 2, stk. 2, består forsørgerpligt, og som regelmæssigt modtager heltidsundervisning i en undervisningsinstitution, et uddannelsestillæg svarende til de faktiske uddannelsesudgifter, dog højst 900 BFR pr. barn pr. måned.

Retten til tillægget opstår den første dag i den måned, hvor barnet fylder seks år, og ophører ved udgangen af den måned, hvor barnet fylder 21 år«.

3. Ved Rådets forordninger nr. 30/65/EØF og 4/65/Euratom af 16. marts 1965 om ændring af vedtægten for tjenestemænd og ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Det europæiske økonomiske Fællesskab og Det europæiske Atomenergifællesskab (EFT 1965-1966, s. 38) blev nævnte artikel 3 i bilag VII ændret således:

»Tjenestemanden modtager for hvert barn, over for hvem der efter artikel 2, stk. 2, består forsørgerpligt, og som regelmæssigt modtager heltidsundervisning i en undervisningsinstitution, et udannelsestillæg svarende til de faktiske

uddannelsesudgifter, dog højst 1 000 BFR pr. måned for hvert barn.

Retten til tillægget opstår den første dag i den måned, hvor barnet begynder at gå i en grundskole, og ophører med udgangen af den måned, hvor barnet fylder 25 år.

Det i stk. 1 omhandlede størstebeløb forhøjes for en tjenestemand, der oppebærer udlandstillæg, og hvis tjenestested ligger i en afstand af mindst 50 km fra en europæisk skole, til 2 000 BFR«.

4. Ved Rådets forordning nr. 259/68 (EØF, Euratom og EKSF) og 29. februar 1968 (EFT 1968 I, s. 30) indførtes en fælles vedtægt for tjenestemænd og øvrige ansatte ved De europæiske Fællesskaber. I henhold til artikel 52 i Rådets forordning nr. 1473/72 af 30. juni 1972 (EFT 1972 III, s. 672) blev artikel 3, stk. 3, i vedtægtens bilag VII erstattet af følgende bestemmelse:

»Den i første afsnit nævnte øverste grænse forhøjes til 3 129 BFR for tjenestemænd, der modtager udlandstillæg, og hvis tjenestested ligger mindst 50 km fra:

— en europæisk skole eller

— en læreanstalt på universitetsniveau i hans oprindelsesland, på betingelse af at barnet faktisk er indskrevet ved en læreanstalt på universitetsniveau, der ligger mindst 50 km fra tjenestestedet«.

5. I 1974 fremsatte Kommissionen over for Rådet forslag om at erstatte den pågældende regel med følgende bestemmelser, jfr. artikel 28 i Kommissionens forslag af 13. juni 1974 (EFT C 88, s. 25):

»...

Den i første afsnit nævnte øverste grænse fordobles for:

— tjenestemænd, hvis tjenestested ligger mindst 50 km fra en Europaskole eller fra en skole, hvor undervisningen foregår på dennes sprog, på betingelse af, at barnet faktisk er indskrevet ved en skole, der ligger mindst 50 km fra tjenestestedet;

— tjenestemænd, hvis tjenestested ligger mindst 50 km fra en højere læreanstalt i det land, hvor han har statsborgerskab, og hvor der undervises på dennes sprog, på betingelse af, at barnet faktisk er indskrevet ved en højere læresanstalt, der ligger mindst 50 km fra tjenestestedet«.

6. Herefter blev vedtægten ændret ved Rådets forordning nr. 711/75 af 18. marts 1975 (EFT L 71, s. 1). I henhold til forordningens artikel 1 tiltrådte Rådet Kommissionens forslag med hensyn til bestemmelsens første led, men ændrede bestemmelsens andet led, nemlig vedrørende den videregående uddannelse, på følgende måde:

— tjenestemænd, hvis tjenestested ligger mindst 50 km fra en læreanstalt for videregående uddannelse i det land, hvor han har statsborgerskab, og hvor der undervises på hans sprog, på betingelse af, at barnet faktisk er indskrevet ved en læreanstalt for videregående uddannelse, der ligger mindst 50 km fra tjenestestedet, og at tjenestemanden modtager udlandstillæg; sidstnævnte betingelse kræves ikke opfyldt, såfremt der ikke er en sådan læreanstalt i det land, hvor tjenestemanden har statsborgerskab«.

7. I henhold til artikel 4, stk. 1, i vedtægtens bilag VII gives udlandstillægget til:

»a) den tjenstemand, der

— ikke har eller har haft statsborgerskab i den stat, på hvis område han gør tjeneste, og

— i den femårsperiode, der udløber 6 måneder før hans tiltrædelse af tjenesten, hverken har udøvet sit hovederhverv eller haft bopæl på en varig måde på statens europæiske område. Ved anvendelse af denne bestemmelse ses der bort fra de tilfælde, hvor vedkommende har gjort tjeneste for en anden stat eller en international organisation;

b) den tjenestemand, der har eller har haft statsborgerskab i den stat, på hvis område tjenestestedet befinder sig, men som på en varig måde i den tiårsperiode, der udløber ved ansættelsestidspunktet, har boet uden for statens europæiske område af en anden grund end tjenesteudøvelse for en stat eller en international organisation«.

II — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

1. Sagsøgerne, Wanda Ferrario m.fl., er alle tjenestemænd eller midlertidigt ansatte ved Det fælles Forskningscenter, anlægget i Ispra, Italien. De modtager ikke udlandstillæg. Deres børn er indskrevet ved en læreanstalt for videregående uddannelse i Italien, der ligger mindst 50 km fra tjenestestedet.

2. I slutningen af 1980 indgav sagsøgerne ansøgninger med anmodning om, at uddannelsestillægget i medfør af artikel 3, stk. 3, andet led, i vedtægtens bilag VII blev fordoblet. Ansættelsesmyndigheden afviste ansøgningerne, idet den gjorde sagsøgerne opmærksom på, at en fordobling af uddannelsestillægget i henhold til den påberåbte vedtægtsbestemmelse er betinget af, at tjenestemanden modtager udlandstillæg.

3. Sagsøgerne indgav klage over afvisningen; disse blev imidlertid ikke besvaret. Herefter anlagde de nærværende sager den 15. juni 1981.

4. Sagsøgernes klager blev udtrykkeligt afvist ved afgørelser af 15. juli og 9 december 1981.

5. Ved kendelse afsagt af Domstolens anden afdeling den 29. oktober 1981 blev sagerne forenet med henblik på retsforhandlingerne og domsafsigelsen. Ved endnu en kendelse af samme dato fik Rådet tilladelse til at indtræde i sagen til støtte for sagsøgte. Ved kendelse af 25. maj 1982 blev foreningen af visse andre sager, som Kommissionen påstod afvist, ophævet.

6. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (anden afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

III — Parternes påstande

Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

— det statueres, at artikel 3, stk. 3, andet led i tjenestemandsvedtægtens bilag VII ikke finder anvendelse, for så vidt den begrænser retten til fordobling til tilfælde, hvor tjenestemanden modtager udlandstillæg;

— modpartens udtrykkelige afvisning af sagsøgernes klager kendes ugyldig;

— det statueres, at modparten er forpligtet til at berigtige sagsøgernes konti med de i stævningerne anførte udgifter, således at uddannelsestillægget fordobles;

— modparten tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

Kommissionen har som sagsøgt nedlagt følgende påstande:

— frifindelse;

— sagsøgerne tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

IV — Parternes anbringender og argumenter

1. Sagsøgerne støtter deres søgsmål på et eneste anbringende, nemlig den forskelsbehandling, der består mellem dem og de tjenestemænd eller øvrige ansatte, der modtager udlandstillæg, for så vidt angår anvendelsen af artikel 3, stk. 3, andet led, i vedtægtens bilag VII.

Det kan ganske vist antages, at man med den seneste ændring af den omtvistede bestemmelse har villet tage hensyn til den særlige situation for de tjenestemænd, der modtager udlandstillæg, og som ønsker at sende deres børn til deres hjemland, for at de kan følge en videregående uddannelse dér i tilfælde af, at hjemlandet og tjenestelandet ikke er er det samme. Men i så fald burde bestemmelsen have været affattet på en anden måde, idet der for det første er tjenestemænd og øvrige ansatte, som ikke modtager udlandstillæg, og som er hjemmehørende i et andet land end tjenestelandet; for det andet skaber ordningen en ny forskelsbehandling i den forstand, at tjenestemændene ikke selv kan vælge en læreanstalt for videregående uddannelse, som eventuelt er beliggende i udlandet.

Forskelsbehandlingen som følge af den pågældende bestemmelse er i strid med almindelige retsgrundsætninger og er ikke objektivt begrundet. Sagsøgerne kan acceptere en forskelsbehandling, såfremt den ikke er vilkårlig, og hvis den tilgodeser et formål, der skal sikre tjenestens interesse, men dette er ikke tilfældet i den foreliggende sag: at det må anerkendes, at situationen for de berørte tjenestemænd er den samme, viser sig derved, at den øverste grænse for udlandstillægget for ikke-videregående uddannelser ikke er betinget af, at tjenestemanden modtager udlandstillæg. Såfremt læreanstalten ligger mindst 50 km fra tjenestestedet, er udgifterne i forbindelse med studierne de samme, uanset om tjenestemanden modtager udlandstillæg. Det kan heller ikke antages, at børn af tjenestemænd, der modtager udlandstillæg, befinder sig i en særlig vanskelig situation på grund af deres sprog og statsborgerskab. Mange af de pågældende børn har allerede fået deres grundskoleuddannelse og gymnasieuddannelse i tjenestelandet og taler dette lands sprog lige så godt som deres modersmål; statsborgerskabet bør ikke

spille nogen rolle, idet eksamensbeviser behandles lige, mens enhver, i hvert fald inden for Fællesskabet, frit kan vælge læreanstalt.

Den vedtagne ordning er i øvrigt uforståelig, eftersom den tjenestemand eller øvrige ansatte, der f.eks. er tilknyttet Det fælles Forskningscenter i Ispra, som modtager udlandstillæg, og som sender et af sine børn til en læreanstalt for videregående uddannelse i Italien, kan få udbetalt dobbelt udlandstillæg, mens hans kollega, som ikke modtager udlandstillæg, og som har sit barn indskrevet ved den samme læreanstalt ikke kan modtage dobbelt tillæg.

Ordningen er desuden meningsløs, idet den påvirker forældrenes ønsker om at lade deres børn fortsætte studierne ved et universitet i hjemlandet, efter at tjenestemanden er forflyttet. Sagsøgerne har peget på et konkret tilfælde, hvor en tjenestemand fra Ispra, der tidligere var placeret i Belgien, og som fik udbetalt dobbelt udlandstillæg, havde sin datter indskrevet ved et belgisk universitet; efter at tjenestemanden var forflyttet til Italien var datteren fortsat indskrevet ved universitetet, men han modtog ikke længere dobbelt tillæg.

Over for Kommissionens argument om, at antallet af tjenestemænd, som er udsat for forskelsbehandling, er begrænset, har sagøgerne understreget, at den uretfærdige tilstand består, uanset antallet af personer, der er udsat for den.

Sagsøgerne har anført, at den omstændighed, at fordoblingen af uddannelsestillægget et betinget af, at tjenestemanden modtager udlandstillæg, er ensbetydende med, at dette kriterium tillægges en generel betydning, mens det faktisk kun er en undtagelse, som bør fortolkes indskrænkende, og som således ikke uden en objektiv begrundelse kan være afgørende for ydelse af andre fordele, som bør gives til alle, som befinder sig i sammenlignelige situationer.

Endelig har sagsøgerne med hensyn til Rådets bemærkninger anført, at det ikke kan bevises, at udgifterne er højere i udlandet end i tjenestelandet. De har desuden bestridt, at den pågældende bestemmelse — således som Rådet har hævdet — er udtryk for en europæisk ånd, eftersom de tjenestemænd, der ikke modtager udlandstillæg, ikke til deres børn frit kan vælge en læreanstalt for videregående uddannelse i et hvilket som helst land.

2. *Kommissionen* har gjort gældende, at sagsøgerne ikke med rette kan hævde, at den pågældende ordning er udtryk for en forskelsbehandling. Når Rådet har udstedt den pågældende bestemmelse, hænger det sammen med en formodning for, at en tjenestemand, der modtager udlandstillæg, stammer fra et andet land end det land, hvor han gør tjeneste, og at tjenestemandens børn i de fleste tilfælde er indskrevet ved en højere læreanstalt i deres hjemland. Kommissionen har understreget, at 97,4 % af de tjenstemænd, der gør tjeneste i Ispra, og som modtager udlandstillæg, ikke har italiensk statsborgerskab. Kun 31 af dem (569 i alt) har børn (36), som studerer ved en højere læreanstalt i Italien. Til gengæld er 147 børn af denne gruppe tjenestemænd indskrevet ved højere læreanstalter uden for Italien, nemlig i deres hjemlande.

Ved udarbejdelsen af vedtægten har man villet give tjenestemændene mulighed for at lade deres børn indskrive ved højere læreanstalter i deres hjemlande uden af den grund at stille dem ringere i økonomisk henseende. I al almindelighed kan det ikke bestrides, at udgiften som følge

af, at et barn studerer i hjemlandet, er højere end, hvis det studerer i tjenestelandet. I visse grænsetilfælde vil rejseudgifterne være lige så høje, hvis barnet studerer i tjenestelandet, men dette skyldes i almindelighed, at forældrene med vilje har valgt en læreanstalt, der ligger langt fra tjenestestedet. Sådanne marginale tilfælde bør ikke tages i betragtning.

Desuden er den tjenestemand, som er tvunget til at lade sit barn læse videre uden for tjenestelandet på grund af barnets sprog og statsborgerskab, ikke i den samme situation som den tjenestemand, som frivilligt vælger at lade sit barn læse videre i udlandet på trods af, at der findes en læreanstalt, hvor der undervises i barnets sprog, inden for tjenestelandets område; de nævnte situationer, der objektivt set er forskellige, kan således med rimelighed løses forskelligt. Som ovenfor nævnt er kun 36 børn af ikke-italienske tjenestemænd, som modtager udlandstillæg, indskrevet ved højere læreanstalter i Italien, mens 147 børn fra samme gruppe læser videre i deres hjemlande. Italienske tjenestemænd, der modtager udlandstillæg, har i øvrigt ikke i et eneste tilfælde børn, der læser videre i udlandet, mens kun fire af de børn, hvis fædre ikke modtager nævnte tillæg, studerer i udlandet. Disse sociologiske kendsgerninger viser, at sagsøgerenes argumentation om, at sprog og statsborgerskab ikke er af betydning, ikke svarer til de faktiske forhold. I øvrigt gælder det for en række studier (jura f.eks.), at kun et eksamensbevis, der er erhvervet i bopælsstaten, i praksis giver ret til at udøve visse hverv i det pågældende land.

Sagsøgte har understreget, at kun et meget beskedent antal tjenestemænd befinder sig i en situation, der hævdes at være diskriminerende. Antallet af tjenestemænd, der ikke har italiensk statsborgerskab, og som modtager dobbelt uddannelsestillæg for børn, der studerer i Italien, er ganske lille i forhold til det samlede antal tjenestemænd, hvis børn følger en højere uddannelse i Italien. Derimod er antallet af tjenestemænd med italiensk statsborgerskab (6), som i Ispra modtager dobbelt uddannelsestillæg for deres børn (9), der læser videre i Italien, ubetydeligt. Sagsøgte har understreget, at blandt de tjenestemænd, som ikke modtager udlandstillæg, og som gør tjeneste i Ispra, følger kun fire børn af italienske tjenestemænd en højere uddannelse i udlandet, mens ingen børn af ikke-italienske tjenestemænd følger tilsvarende studier i udlandet. Det af sagsøgerne omtalte tilfælde med en tjenestemand, der tidligere gjorde tjeneste i Belgien, er usædvanligt i den forstand, at der er tale om en tjenestemand, som blev forflyttet fra Belgien til Italien, mens hans barn var midt i en højere uddannelse.

Med hensyn til sammenhængen mellem det dobbelte uddannelsestillæg og udlandstillægget har sagsøgte bemærket, at der findes en tilsvarende sammenhæng på andre områder, f.eks. for så vidt angår udbetalingen af bosættelsespenge. Selv om det ikke bestrides, at formuleringen af artikel 3 i vedtægtens bilag VII ikke er fuldkommen, følger det dog ikke heraf, at bestemmelsen må anses for at have medført forskelsbehandlingen, såfremt man henholder sig til dens ordlyd, idet det formål, der tilgodeses, ligeledes skal tages i betragtning.

Endelig har sagsøgte bemærket, at Rådet må ændre bestemmelsen, såfremt

Domstolen fastslår, at den ikke kan finde anvendelse som følge af, at den er udtryk for forskelsbehandling. Rådet kan i så fald i stedet træffe afgørelse om, at det dobbelte uddannelsestillæg alene skal udbetales til de tjenestemænd og øvrige ansatte, hvis børn studerer uden for tjenestelandet, på betingelse af, at læreanstalten ligger i en vis afstand fra forældrenes bopæl. Den interesse, sagsøgerne i den foreliggende sag kan gøre gældende, er således rent teoretisk, således at sagsøgernes påstand om, at den omtvistede vedtægtsbestemmelse ikke skal finde anvendelse, ikke kan tages under påkendelse.

3. *Rådet* har som intervenient støttet Kommissionens påstande. Det har understreget, at den omtvistede betingelse blev indføjet efter en vurdering af situationen for langt de fleste af de tjenestemænd, som ganske vist opholder sig i et land, som ikke er og ikke på noget tidspunkt bliver deres hjemland, men som sender deres børn til hjemlandet for at sikre dem den bedst mulige fremtid. Ret beset må sammenligningen derfor foretages med den almindelige situation, hvor tjenestemanden sender sine børn til sit hjemland eller indskriver dem på en læreanstalt, hvor undervisningen gives på børnenes modersmål.

En tjenestemand, der er ansat i en stilling i et land, som ikke er hans hjemland, kan ikke anses for at være i den samme situation som en tjenestemand, der gør tjeneste i sit hjemland. I førstnævnte tilfælde er tjenestemanden automatisk dårligere stillet end i det andet, idet førstnævnte tjenestemand ikke socialt eller familiemæssigt er knyttet til landet på samme måde som sidstnævnte tjenestemand. Førstnævnte tjenestemand må følgelig ofte afholde højere udgifter, navnlig til dækning af sit barns skolegang og underhold.

Rådet har anført, at det ved at lade tjenestemanden vælge, om han vil sende barnet til sit hjemland eller lade det studere i tjenestelandet, har udvist en meget liberal og meget europæisk ånd, for hvis man havde krævet, at tjenestemanden skulle indskrive sit barn enten ved en læreanstalt i hjemlandet eller i et land, hvor der undervises på barnets modersmål, for at få ret til det dobbelte uddannelsestillæg, ville dette have været ensbetydende med at lægge vægt på statsborgerskabet.

I øvrigt er der ikke tale om forskelsbehandling til skade for sagsøgerne, heller ikke for så vidt angår de særlige tilfælde, hvor tjenestemænd, som ikke har Italien som hjemland lader deres børn indskrive ved højere læreanstalter i Italien, idet barnets integration i et udenlandsk studiemiljø kan medføre højere udgifter for de pågældende tjenestemænd.

V — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 17. marts 1983 har sagsøgerne ved advokaterne M. og O. Slusny, Kommissionen ved advokat D. Jacob og Rådet ved J. Carbery afgivet mundtlige indlæg og besvaret Domstolens spørgsmål.

På et spørgsmål, som Domstolen stillede under retsmødet, har Kommissionen skriftligt svaret, at antallet af tjenestemænd og midlertidigt ansatte, der ikke er belgiske statsborgere, som gør tjeneste i Bruxelles, og som ikke modtager udlandstillæg, er 437. Antallet af tjenestemænd og midlertidigt ansatte i den nævnte gruppe, som oppebærer uddan-

nelsestillæg på deres barn (børn) på grund af disses videregående uddannelse, er 22, mens antallet af børn, for hvilke forældrene har ret til tillægget i kraft af børnenes videregående uddannelse er 26. 24 af disse studerer i tjenestelandet og 2 i et andet land, som ikke er deres hjemland.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 30. juni 1983.

Præmisser

1 Ved stævninger, indgivet til Domstolens justitskontor den 15. juni 1981, har sagsøgerne, der er tjenestemænd eller midlertidigt ansatte ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, anlagt sager med påstand om, at det statueres, at artikel 3, stk. 3, andet led, i tjenestemandsvedtægtens bilag VII, der gælder analogt for de øvrige ansatte i Fællesskaberne, ikke finder anvendelse, for så vidt den begrænser retten til fordobling af uddannelsestillægget til tilfælde, hvor tjenestemanden modtager udlandstillæg. Sagsøgerne har desuden nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at berigtige sagsøgernes konti med de i stævningerne anførte udgifter, således at uddannelsestillægget fordobles.

2 Artikel 3, stk. 3, andet led, i vedtægtens bilag VII blev indført ved artikel 1 i Rådets forordning nr. 711/75 af 18. marts 1975 (EFT L 71, s. 1). I henhold til bestemmelsen fordobles den øverste grænse for uddannelsestillægget for:

»tjenestemænd, hvis tjenestested ligger mindst 50 km fra en læreanstalt for videregående uddannelse i det land, hvor han har statsborgerskab og hvor der undervises på hans sprog, på betingelse af, at barnet er indskrevet ved en læreanstalt for videregående uddannelse, der ligger mindst 50 km fra tjenestestedet, og at tjenestemanden modtager udlandstillæg; . . .«

3 Sagsøgerne er alle ansat ved Det fælles Forskningscenter i Ispra, Italien. De opfylder alle de fastsatte betingelser i bestemmelsen, undtagen betingelsen om, at tjenestemanden skal modtage udlandstillæg. I slutningen af 1980 indgav de ansøgninger om fordobling af uddannelsestillægget.

4 Kommissionen afviste sagsøgernes ansøgninger med henvisning til, at en fordobling af uddannelsestillægget i henhold til den påberåbte vedtægtsbestemmelse er betinget af, at tjenestemanden modtager udlandstillæg. Da sagsøgernes klager over afvisningen ikke blev besvaret, anlagde sagsøgerne nærværende sager.

5 Sagsøgerne støtter deres søgsmål på en enkelt søgsmålsgrund, nemlig at der er tale om en vilkårlig forskelsbehandling mellem dem og de tjenestemænd eller øvrige ansatte, der modtager udlandstillæg, for så vidt angår anvendelsen af artikel 3, stk. 3, andet led, i vedtægtens bilag VII. Sagsøgerne har anført, at den gennemførte ordning er uforståelig, meningsløs og ikke objektivt begrundet, og at den påvirker forældrenes ønsker ved valg af læreanstalt for videregående uddannelse til deres børn. De har anført, at udgifterne til studier ved en læreanstalt, der ligger mindst 50 km fra tjenestestedet, er ens for alle, uanset om tjenestemanden modtager udlandstillæg, og at retfærdigheden bør ske fyldest, selv om anstallet at tjenestemænd, der er udsat for forskelsbehandlingen, er begrænset.

6 Kommissionen har, støttet af Rådet, der er indtrådt i sagen som intervenient, anført, at formålet med den omtvistede bestemmelse er at give de tjenestemænd, der ikke er hjemmehørende i den stat, hvor de gør tjeneste, mulighed for at indskrive deres børn ved en højere læreanstalt i deres hjemland med henblik på at give børnene de bedste fremtidsmuligheder, og uden at de pågældende tjenestemænd af den grund skal stilles ringere i økonomisk henseende. Kommissionen har understreget, at antallet af tjenestemænd, der befinder sig i en situation som beskrevet af sagsøgerne, er meget begrænset.

7 Ifølge Domstolens faste praksis er det almindelige lighedsprincip et af de fundamentale principper i fællesskabsretten. Ifølge dette princip må sammenlignelige situationer ikke behandles forskelligt, medmindre en forskelsbehandling objektivt set er berettiget. Princippet kræver helt klart, at ansatte, der befinder sig i identiske situationer, skal underkastes de samme bestemmelser, men det forbyder ikke fællesskabslovgiveren at tage hensyn til objektive forskelle vedrørende betingelser eller situationer, som de pågældende befinder sig i.

8 For at vurdere gyldigheden af den anfægtede bestemmelse må det derfor undersøges, om situationen for de ansatte, der modtager udlandstillæg, indeholder objektive elementer, der kan begrunde en forskelsbehandling med hensyn til uddannelsestillægget i forhold til de ansatte, der ikke modtager nævnte tillæg.

9 I medfør af artikel 4, stk. 1, i vedtægtens bilag VII gives udlandstillægget kun, såfremt visse betingelser, dels med hensyn til den ansattes bopælssituation før hans nuværende ansættelse og dels hans statsborgerskab, er opfyldt. I dommen af 15. januar 1981 (Vutera, sag 1322/79, Sml., s. 127) fastslog Domstolen, at de nævnte kriterier er støttet på objektive forhold og generelt set er egnede til at afgrænse den gruppe af ansatte, for hvem deres hjemsted og den manglende snævre forbindelse med tjenestelandet kan medføre udgifter og ulemper, som bør udlignes ved nævnte tillæg.

10 Ordningen med uddannelsestillæg skal sikre, at enhver ansat, uanset tjenestested, gives mulighed for at sørge for sine børns undervisning og studier. Det kan ikke bestrides, at det at kunne følge en videregående uddannelse på sit modersmål og på en læreanstalt, hvis eksamensbeviser fuldt ud anerkendes i hjemlandet, for enhver er en betydelig fordel. Ligeledes kan det heller ikke bestrides, at børn af ansatte, som opfylder betingelserne for at modtage udlandstillæg, i almindelighed er dårligere stillet end børn af ansatte, som har en nær tilknytning til deres tjenesteland.

11 Denne objektive sammenhæng mellem på den ene side ydelsen af udlandstillægget og på den anden side en tjenestemands behov for at indskrive sine børn ved en højere læreanstalt i hjemlandet, bekræftes i øvrigt af de statistiske oplysninger, Kommissionen har givet. Det fremgår heraf, at børn af ansatte, som modtager udlandstillæg, i langt de fleste tilfælde får en højere uddannelse ved en læreanstalt i tjenestemandens hjemland, mens børn af ansatte, der ikke modtager nævnte tillæg, næsten altid fortsætter deres studier i den ansattes tjenesteland.

12 Sagsøgerne har derfor med rette koncentreret deres argumentation til de tilfælde, hvor børn af ansatte, der modtager udlandstillæg, ligeledes studerer videre i tjenestelandet. Bortset fra, at der efter de statistiske oplysninger et tale om grænsetilfælde, kan fællesskabslovgiveren ikke kritiseres for at have ladet en sådan valgmulighed stå åben for de nævnte ansatte. I almindelighed vil disses børn være tvunget til at lade sig integrere i et universitetsmiljø, der er dem fremmed, og følge undervisningen på et sprog, der ikke er deres. En sådan situation medfører ligeledes udgifter og ulemper i forhold til børn af ansatte, som har en nær tilknytning til det pågældende land.

13 Det følger af alle ovennævnte betragtninger, at artikel 3, stk. 3, andet led, i vedtægtens bilag VII i det omfang, den fastsætter en forskellig behandling af de ansatte, afhængigt af, om disse modtager udlandstillæg, er baseret på objektive kriterier, som har en direkte sammenhæng med formålet med ordningen vedrørende uddannelsestillæg. Sagsøgerne har således ikke ret, når de gør gældende, at de nævnte kriterier medfører en vilkårlig forskelsbehandling.

14 Der kan følgelig ikke rejses tvivl om, at nævnte bestemmelse finder anvendelse. Da sagsøgerne befinder sig uden for bestemmelsens anvendelsesområde, findes der derfor ingen grund til at berigtige deres konti med de i stævningen anførte udgifter. Sagsøgte vil herefter være at frifinde for sagsøgernes påstande i deres helhed.

Sagens omkostninger

15 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at betale sagens omkostninger. I henhold til procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne i sager vedrørende ansatte ved Fællesskaberne imidlertid selv de af dem afholdte udgifter.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (anden afdeling)

1. **Sagsøgte frifindes.**

2. **Hver part bærer sine omkostninger.**

Pescatore Due Bahlmann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. juli 1983.

For justitssekretæren

J. A. Pompe
Assisterende justitssekretær

P. Pescatore
Formand for anden afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT S. ROZÈS FREMSAT DEN 30. JUNI 1983 [1]

Høje Domstol.

Ved Domstolen har tjenestemænd og midlertidigt ansatte den 15. juni 1981 anlagt en række sager mod Kommissionen; sagerne drejer sig om betingelserne for fordobling af uddannelsestillægget i tilfælde af, at de ansattes børn er indskrevet ved en læreanstalt for videregående uddannelse.

De sager, jeg skal tage stilling til i dag, er kun en del af de sager, der blev anlagt. Forslaget omfatter således ikke de sager, hvis forening Domstolen ophævede ved kendelse af 25. maj 1982, idet Kommissionen havde påstået de pågældende sager afvist på grund af, at klagen forud for søgsmålet var for sent indgivet. I de nævnte sager blev retsforhandlingerne udskudt indtil videre ved

1 — Oversat fra fransk.